



Kulhanvuoren käpäkartoitus 2018

Beetles LIFE (LIFE17NAT/FI/000181)

Kaisa Junninen



Raidantuoksukääpä (*Haploporus odorus*) Kangaslammien rannalla
Kulhanvuoren suojelualueella. Kuva: Kaisa Junninen

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoituksen tarkoitus

Kulhanvuoren alueelle on suunniteltu ennallistamispolttoa osana Beetles LIFE -hanketta. Kääpäkartoituksen tavoitteena oli varmistaa, ettei poltosta aiheudu haittaa suojelullisesti merkittävälle kääpälajistolle, sekä arvioida polton merkitystä alueen kääpälajistolle. Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Beetles LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Kulhanvuoren Natura2000 -alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Kääpäkartoitus tehtiin 25.-26.9.2018. Poltettavaksi suunnitellun Pärelampien viereisen metsäkuvion kartoituksen lisäksi pyrittiin saamaan yleiskuva Kulhanvuoren alueen vanhojen metsien (keh.lk 40) kääpälajistosta. Maastotöihin käytettiin aikaa kaikkiaan noin 9 tuntia.

Missä kartoitukset on tehty? Jälkiloki tai vastaava esitys kartalla tarvittaessa osakohteittain (järkevässä mittakaavassa)

TULOKSET

Lajihavainnot

Kulhanvuori ei ole kääpälajistollisesti erityisen merkittävä alue. Ikääntyviin metsiin on vähitellen muodostumassa lahoppuuta, mutta se on toistaiseksi enimmäkseen tuoretta ja pieniläpimittaista. Alueen lahoppuujatkumo on päässyt katkeamaan ennen suojelualueen perustamista tehdyissä hakkuissa, ja vaikka lahoppuusto onkin palautumassa vähitellen, lajiston palautuminen kestää pitkään, koska suojelualue sijaitsee kaukana elinvoimaisista vaatelioiden kääpälajien populaatioista.

Erittäin järeistä, vanhoista poimintahakkuukannoista päätellen alueella on aikoinaan ollut komeaa männikköä, josta nykyisin on jäljellä vain hiiltyneitä kantoja ja joitakin pitkälle lahonneita aihkimäntyjen latvuksia. Ainoa muisto mäntyjen vaateliaammasta kääpälajistosta on sirppikäpä (*Sidera lenis*), joka löytyi parilta lähes loppuun lahonneelta kelomaapuulta Kiviharjulta, läheltä suunniteltua polttokuviota. Sirppikäpä hävinnee Kulhanvuoren lajistosta lähivuosina, koska alueen kelojatkumo on katkennut. Sirppikäävän lisäksi löytyi viisi muuta suojelullisesti arvokkaan mäntymetsän indikaattorilajia (taulukko 1), mutta niiden kaikkien tiheydet olivat hyvin alhaisia, ja mäntymetsien indikaattoripisteitä kertyi kaikkiaan vain seitsemän (maksimi 46; Niemelä 2016).

Kuuselta, koivulta tai haavalta ei löytynyt lainkaan vaateliaampaa lajistoa. Myönteistä on kuitenkin haavan ja erityisesti nuoren haavan runsaus alueella. Pitkällä aikavälillä Kulhanvuoresta saattaa kehittyä haapalajistolle merkittävä kohde, mikäli lajit onnistuvat leviämään alueelle. Kuusilahoppuuta on jo nyt paikoin runsaasti, mutta ilmeisesti aikaisemman jatkumon katkeamisen takia vaateliaat kuusella kasvavat käävät puuttuvat lajistosta.

Erytysmaininnan ansaitsee alueen eteläosassa Kangaslammen rannan vanhalla raidalla kasvanut raidantuoksukääpä (*Haploporus odoros*). Esiintymä on löytynyt jo vuonna 2004 (Merja Aho), ja itiöemä sinnittelee yhä elossa. Pitkällä aikavälillä esiintymän säilyminen on kuitenkin epätodennäköistä.

Taulukko 1. Kulhanvuoren merkittävimmät käpähavainnot. NT = silmälläpidettävä laji (Kotiranta ym. 2010); ind. = suojelullisesti arvokkaan metsän indikaattorilaji.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
Haploporus odorus	raidantuoksukääpä	NT		1
Sidera lenis	sirppikääpä	NT	ind.	2
Asterodon ferruginosus	oravuotikka		ind.	2
Oligoporus sericeomollis	korokääpä		ind.	1
Phellinus nigrolimitatus	aarnikääpä		ind.	3
Phellinus pini	männynkääpä		ind.	1
Phellinus viticola	riukukääpä		ind.	9
Pseudomerulius aureus	kultarypykkä		ind.	1

HOITO- YM. SUOSITUKSET

Beetles LIFE:n ennallistamispoltto ei vaaranna polttokuvion tai suojelualueen käpälajistoa. Päinvastoin, poltto todennäköisesti parantaa kohteen tulevan lahoppuuston laatua vaurioittamalla siellä nyt kasvavia nuoria mäntyjä, jolloin niiden puuaines pihkoittuu ja kasvu hidastuu. Tulen vaurioittamista puista muodostuu kuollessaan keloja todennäköisemmin kuin ilman paloa kasvaneista puista, ja kelot puolestaan ovat tärkeä kasvualusta monille vaateliaille käpälajeille.

Poltto saattaa myös edistää haavan taimettumista ja siten vahvistaa alueen haapajakumon muodostumista. Kaiken kaikkiaan poltto on erittäin suositeltava ennallistamistoimenpide Kulhanvuoren alueella.

KIRJALLISUUS

Kotiranta, H., Junninen, K., Saarenoksa, R., Kinnunen, J. & Kytövuori, I. 2010. Kääväkkäät. Julk.: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. and Mannerkoski, I. (toim.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. s. 249–263.

Niemelä, T. 2016. Suomen käävät. Norrlinna 31: 1-430.